

osztrák, orosz és bulgár s így lehetetlen a rendeleteket összeegyeztetni a régi törvényekkel. Az az intézkedés, mely például Csernovicban helyes, azt Kolozsváron nem lehet végrehajtani. Ennek a tarthatatlan állapotnak a megszüntetésére az állam elhatározta, hogy a közigazgatást egyszerűsíteni fogja. Ugyanezt a célt szolgálja pénzügyi reform, a tisztviselők inkvadralása s az új alkotmány. Ezek olyan életbevágó kérdések, melyek leírásával a városoknak erkölcsi súlyt kell gyakorolniuk. Azt akarjuk, hogy a közigazgatási reform keretében külön törvény készüljön a városokról, amelyen a legaprólékosabban intézzék el a városok ügyét. Ezért szükséges, hogy Románia összes városai szövetségbe tömörüljenek.

— Ennek az országos szövetségnek a keretei meg is vannak. Április elején Kolozsváron is megkezdődött a szociális és információs iroda, mely minden városban meglesz rövid időn belül. Kettős funkciója van az irodának: tájékoztatni a közönséget, hogy valamely ügy kinek a hatáskörébe tartozik, milyen okmányok szükségesek hozzá s az elintézés milyen stádiumban van. A másik feladata az lesz az információs irodának, hogy statisztikát készítsen a közigazgatásról, közintézményekről, építkezésekről, munkaviszonyokról és általában minden szociális ügyről adatokat gyűjtsön, melyeket a központi információs irodának kell beküldenie. A városok szövetsége is ilyen információs és adminisztratív szerv lesz, de országos méretekkel, melyeknek azonban politikai befolyása lesz, ha a városok érdekeiről lesz szó.

— A szövetség tervezete is meg van. A szabályzatot a kolozsvári városi tanács már magáévá tette s most megküldjük minden városnak, azonkívül a belügy-, pénzügy-, ipar- és kisebbségi minisztériumnak. Még a parlament megnyitása előtt akarjuk összehívni a városok kongresszusát, hogy a szervezetet kiépítsük. Romániának több mint százötven tizezer lakosnál nagyobb városa van: az ennél kisebb lakosságú városok még több vannak. A kongresszuson a tizezer lakosú városok hat delegáttal fogják képviselni magukat. Kiküldött lehet a polgármester, városi főtitkár, a város képviselője, a közigazgatási bizottság jelenlegi és volt tagjai és szakemberek.

— A három évenként összeülő kongresszus határozatait egy állandó bizottság fogja végrehajtani, mely a szövetséget kifelé képviseli. Elnöke az egyesült országgrészek valamelyik fővárosának a polgármestere lesz, aki mellé három alelnököt választanak a negyvenezernél nagyobb lakosú városok képviselői közül. Egy főtitkár és két titkáron kívül az állandó bizottság tagjai lesznek minden város-kategóriából tíz-tíz ember, azonkívül tizenöt városi képviselő és szakember. A szövetségnek a központi irodája, mely valószínűleg Bukarestben lesz, az egyes városok információs irodáinak a feje lesz s a beszolgáltatott adatok alapján évkönyveket, statisztikákat és más ingyenes kiadványokat fog készíteni. Az iroda költségeit tagdíjakból fogják fedezni. Ez a hozzájárulás tizezer lakosú városoknál ezer lei, huszezer lakosig kétezer, negyvenezernél nagyobb városoknál nyolcezer lei lesz.

A városok szövetségbe tömörülése minden bizonnyal meg fogja hozni azt az eredményt, hogy egyes kölköppen át nem gondolt kormányintézkedések márol-holnapra válságba sodorja a városok háztartását s remélhető, hogy a közigazgatási reform végre egészséges alapokra fogja fektetni az ország adminisztrációját.

— A svéd követ átadta megbízólevelét. Bukarestből jelentik: Viarsen, Svédország követe vasárnap nyújtotta át a királynak a szokásos formai keretek között akreditáló levelét. Az ünnepélyes aktuson Duca külügyminiszter is részt vett. Viarsen vasárnap a király vendége volt az ebédnél.

Millió panamával vádolják az erdélyi közegészségügyi reszortot

A román sajtó leleplezése. Felfüggesztették a számvevőszék főnököt. A népjóléti államtitkár Bukarestbe utazott. Balassan főügyész vezeti a vizsgálatot.

Az Uj Kelet tudósítójától

Egyes bukaresti és erdélyi román lapok hetek óta foglalkoznak egy panamával, amely sokmillió lelei károsította meg az államot. A panamát állítólag a kolozsvári közegészségügyi reszortnál követték el, ahol horribilis összegeket folyósítottak a legkülönbözőbb célokra, anélkül, hogy a kiutalt összegekről elszámoltak volna. Legutóbb az „Izbanda” című bukaresti lap közölt szenzációs részleteket a panamáról. A cikk szerint az Erdélyi Közegészségügyi Felügyelőség a költségvetésben megszavazott összegek közel egyharmadát fordítottak olyan célokra, amelyek mindennel összefüggésben lehetnek, csak éppen a közegészségüghöz nem volt semmi közük. Így például kimutatást közöl a felügyelőség alkalmazottairól.

Száztizenhat szinekura

Egyik legsúlyosabb vád ugyanis az egészségügyi felügyelőség ellen az, hogy a szükséges tisztviselőkön kívül egész sereggel alkalmaztak embereket csak azért, hogy részükre megélhetési lehetőséget biztosítsanak. A felügyelőségnek nyolcvanhat tisztviselőre van szüksége, ezzel szemben az alkalmazottak száma kétszáznyolc. A fölösleges száztizenhat ember tisztán a szinekura kedvéért volt ott és a magas fizetésen kívül, amit úgy értek el, hogy a dolgozó embereknek is magasabb fizetési osztályba sorozták őket, napidíjakban és gyakori kedvezményekben részesültek. A vád szerint már ez a körülmény önmagában is sok millió lelei károsította meg az államot.

Millió előlegek

Sokkal súlyosabb vád azonban az előlegek hűtlen kezelése, illetőleg hamis kimutatása. A lapok szerint ugyanis olyan hatalmas összegek szerepelnek elszámolatlan előlegként a felügyelőség költségvetésében, amilyenhez hasonló még az itteni viszonyok mellett sem történt. Így az 1920 és 1921 évi költségvetésből kétféle tizenháromezer leit adtak ki előlegként egyes hivatalnokoknak, amelyekről sem elszámolás, sem pedig hivatalos okmányok nincsenek a felügyelőség birtokában. Ezekről az előlegekről elszámolást nyerni most már annál kevésbé lehetséges, mert egy, illetőleg két év pora fedi őket, amelyek alól a valódi tényállást kikutatni emberfeletti munka lenne.

Gyanus autók

Ugyancsak ezekben az években történt egy hetvenmillió leles kiutalás, amelyet 1921 március 31-én utalványoztak ki ruházati cikkeket beszerzésére. A vád szerint ezekből a ruhákból egyetlen darab sem került a rendeltetési helyére, azon egyszerű oknál fogva, mert meg sem rendelték őket. Ez a tétel teszi gyanussá az egész vád valódiságát, mert lehetetlen, hogy egy reszort a milliók garmadájjal így dobálódzék, minden elszámolási kötelezettség nélkül.

Az ideai költségvetésben kilencmillió-háromszázötven ezer leles szerepel ugyan csak előlegként és ugyancsak elszámolatlanul. Ezt az előleget már sokkal kisebb számu tisztviselő vette fel, mint az előbbieket. Különösen hat ember neve szerepel sűrűn az előlegszámlán, olyanok neve, akik az előző horribilis előlegeket még részleteiben sem törlesztették. Hétszáz ezer leles szerepel a költségvetésben autók beszerzésére, Lejebb még egyszer szerepel hétszáz ezer leles, ugyancsak autók beszerzésére fordítottak. Százöt-

Egy Liedler Viktor nevű őrnagy, akinek semmilyen vonatkozásban nincs köze a közegészségügyi felügyelőséghez, egész sorozatosan szerepel ötven ezer leles előlegekkel, amelyet szintén autótartás címén vett fel. A kórházak rendbetartása és a betegek élelmezésére szánt összegből háromszáz ezer leles van kimutatva mint olyan összeg, amelyet autók beszerzésére fordítottak. Százöt-

venezet lei autogarázs és autójavító-műhely felszerelésére lett fordítva.

A vád szerint hasonló összegeket költöttek kocsikra, lovakra, sétaautózásra és a favorizált hivatalnokok megjutalmazására. Román lapok szerint, amikor a visszaélések és a sorozatos csalások már-már kitudódtak, utolsó kísérletként még egy nagyarányú csalás követtek el. A költségvetésben ugyanis kiutaltak három millió kilencszázötvenegyszázhuszonegy leles és hetvenegyhatszázötven leles kórházak új fehérművel történő ellátása céljára. Természetesen a vád szerint ezekből a fehérművekből egyetlen darabot sem szállítottak le.

A számvevőszék butorgyára

Ugyancsak a legutóbbi időkből keltező szerepel a grázi Fiat cég számlájára egy Puch-féle autóval százhatvenötvenezer leles összeggel. A legkörnyöfontosabb azonban a következő eset. A felügyelőség számvevőszék főnöke, Tomoreanu néhány hónap előtt lemondott állásáról. A lemondása előtt néhány nappal körlevelet intézett az egyes kórházakhoz, amelyben tudomásukra hozta, hogy rövid időn belül új butorokkal fogják kiegészíteni a hiányos

Egy milliárd arany márkát követel Amerika szövetségeseitől

A megszállás költségei fejében. Nagy megdöbbenés Párisban

Az Uj Kelet tudósítójától

Harding jegyzéke, hogy Amerika nem vesz részt a génuai konferencián, feltűnést keltett Párisban. Meglepetést nem okozott, mert többször jelezték, hogy Amerikának nincs szándékában elmenni a génuai konferenciára, de ép a megoldás miatt keltett feltűnést Amerika azért tartja távol magát, mert a legfőbb gazdasági kérdés, az úgynevezett jóvátételt, kikapcsolták és így a konferenciának nincs meg az újáépítő jellege. A „Neues Wiener Journal” jelenti Washingtonból, hogy egy magasrangú amerikai állami hivatalnok nyilatkozata szerint

az Egyesült-Államok visszautasító magatartása csak első lépés abban a hadjáratban, amellyel az amerikaiak Európa újraépítését kierőszakolni akarják.

Alapjában véve az Egyesült-Államok szívesen venne részt Európa súlyos gondjában az elintézésében és a helyzet megjavításában. Az amerikai politika Európa nehéz gazdasági problémáit igen fontosnak tartja, jól tudja, problémák megoldása nélkül nem lehet újraépíteni a világot. De a német jóvátételi kérdést is újra kell szabályozni és bizonyos népek felborult költségvetését is rendbe kell hozni. Enélkül a világ újraépítése lehetetlen. Nem lehetetlen persze, hogy

jöllehet Amerika távol tartja magát a génuai konferenciától, az Egyesült-Államok római követe jelen lesz és értesíti kormányát a tárgyalások menetéről.

Az amerikai diplomata nyilatkozatával egyidejűleg érkezett meg Párisba a pénzügyminiszterek konferenciájára Amerika váratlan követelése, amely súlyosabb meglepetés volt, mint az a jegyzék, amely bejelenti Amerika távolmaradását. Egészen váratlanul közli az Egyesült-Államok kormánya az antanttal, hogy

996 millió arany márkát és annak kamatait követel a szövetségeseiktől, ama költségek fejében, amiket 1921 májusáig Európában tartózkodó megszálló csapatokra költött.

A „Petit Parisien” jelentése szerint ez a váratlan követelés bombaként

felszereléseket. Ezután kieszközölte a butorszállítási permiszit és megvett egy butorgyárat.

A beígért butorokat rövidesen leszállította, eladta a gyárat és visszatért állásába, amelyet újból elfoglalt. Erre a kis kirándulásra hatszázötvenezer leles utalványozott ki a felügyelőség. Az „Izbanda” szerint a felügyelőség igazgatóhelyettese rövid idő alatt néhány milliónyi betétet helyezett el német bankokban.

Sturdza dr. helyettes államtitkár nyilatkozott a vádakra vonatkozólag és azokat csupán politikai hajszának minősíti. Kijelenti, hogy az előlegcsalásokra vonatkozó tételek egytől-egyig hamisak. Büntényről — mondja — nem lehet szó, legrosszabb esetben könnyelmű gazdálkodásról. Balassan főügyész, aki a vádakra vonatkozólag bevezette a vizsgálatot, kijelentette, hogy egyelőre csupán Tomoreanu számvevőszék főnökére vonatkozólag merültek fel rendkívül súlyos bizonyítékok, aki úgy gazdálkodott a felügyelőség pénzével, mintha sajátja lenne. Tomoreanu különben tegnap felfüggesztették állásától és ma már be sem ment hivatalába.

Moldován János, a népjóléti reszort államtitkára ebben az ügyben tegnap Bukarestbe utazott. További lépésekről csak az államtitkár visszatérése után lehet szó. A vizsgálat azonban teljes apparátussal folyik és az lesz hivatás világosságot deríteni az ügyben, amely igaz, akkor Románia egyik legnagyobb szabású panamája.

hatott a pénzügyminiszterek konferenciáján. Páris valamennyi reggeli lapja kellemetlen meglepetésnek mondja Amerika váratlan követeléseit. De Lasteurie pénzügyminiszter megerősíti, hogy az egész konferencia meglepetten fogadta a hírt. A legtöbb lap azt hiszi, hogy Amerika nem annyira a pénz behajtására gondol, mint a szövetséges nagyhatalmak intésére. Mindazáltal figyelmeztetnek rá, hogy az amerikai lépést nem szabad jelentőségében lebecsülni. A sajtó összefüggésbe hozza Amerika váratlan követeléseit a génuai konferencia meghívásának a visszaütésével. Igen figyelemreméltó, hogy az egyébként szenvedelmes francia sajtó tartózkodik minden élesebbhangu bírálattól.

— Románia kereskedelmi megbízottainak címei. A kereskedők, akik külföldön bizonyos kérdésekben kereskedelmi megbízottainkat kívánják igénybe venni, legfőbbször nem tudják, milyen címre forduljanak. A kereskedelmi minisztérium közlése nyomán alább adjuk külföldi kereskedelmi képviselőink nevét és címét: Antwerpenben a román követségen Stefan Lupascu I. osztályú kereskedelmi attasé; Párisban Grigore Arapu I. osztályú attasé, Rue Francaise 1 sz. és J. Roïnica I. osztályú kereskedelmi megbízott, román követség; Londonban Gr. Mihalescu II. osztályú attasé, román követség; Bécs Gh. Dimitru III. osztályú kereskedelmi attasé, Muncvarden Gasse 2 sz.; Prága R. Tuffli II. osztályú attasé, román követség; Bernben Alex Cuzin III. osztályú attasé, Weisenhauptplatz 2.; Berlinben Dorin Kastris III. osztályú attasé, román követség; Varsóban Corneliu Balacescu I. osztályú kereskedelmi megbízott, Viayska 10.; Athénben Virgil Ciului, román követség; Budapeston Victor Statescu; Hamburgban Dascalu, Hosdam 16. II.; Genfben Oct. Valeanu Consolato di Romania, Piata S. Mateu 16.; Barcelonában V. Serdiciu; Szalonikiben Traian Duma, román követség.

— Négy falut pusztit el az árvíz. Bukarestből jelentik: A Duna mentén levő Carsova községet árvíz rombadöntötte. A kár több millió. Elpusztult 60 vagon gabona is. Ugyancsak árvíz sújtotta Marleanu, Rasosa és Topel községeket.

Szakad

a párizsi bizottság... A lord... a tisztulás... szempontból... legutóbb be... aki a követl... elifféhez.

— Azok a... a párizsi bizottság... enged köve... az Agudas... az egész zsi... társainak te... ben is súlyo... Lordságod a... ortodox zsid... ebből köve... ortodoxia el... ket Paleszt... zsidóság fel... nek tudjuk... hogy az a... embereket... natalmazásu... nevében. de... ság egy... beszélni A... általános t... amiért az... hivatalos ké... egyben.

A levél... lan helyesl... Hajut” jelen... Agudában a... okozott. A... konferencián... dásokat intéz... nek taktikája... a tiltakozás... egy nemzeti... dox pártot a... az országos... venni. Másfe... rint is az Ag... lási processz... mértékben v... állását.

— Az ipa... kezlete. Me... iparvagyányt... a vasutügyi... visszavonása... területek ipa... kötelesek 1... menően a hus... ért két lei m... harnincbat m... iparvagyányv... két leit bef... négy óran b... 1920 auguszt... az érdekelte... ilyen arányu... a rendeletet h... felfüggesztett... gyárparosok... intenciójára... uozgalmat in... kívül helyezé... gos jellegű... kiséleltetni... kezleten dr. I... kormányhoz... amelyet rajta... Sfatul elnöke... Centrala áruc... nak Bukares... juttatni. A ré... károkat okoz... nek, hanem... folytatn a fog...

Alóírott F... a Janovitz Vil... cég baltája k... Vilmos baltá... folytán kivált...

Felkérem... hogy a dögge... Vilmossal szem... ügyvédem Dr... Sincsi No. 6a... mert ezen időn... lembe nem velt... Cluj, 1922

Szakadás az Agudában

a palesztinai askenáz bizottság árulása miatt

Az Uj Kelet tudósítójától

A lord Northcliffe nyilatkozata nyomán támadt vihar után végre beállott a tisztulás folyamata. A zsidó nemzeti szempontból végtelenül fontos ügybe legutóbb beleszólt Anglia főrabijja is, aki a következő levelet intézte Northcliffehez.

Azok után, hogy Lordságod elhárította az audienziát adott a kormányzati épületben, nagyon meglepett a beszéd, amelynek tartalma arra enged következtetni, hogy Lordságod az Agudas Jisrael három képviselőjét az egész zsidó nyilvánosság reprezentánsának tekinti. Még abban az esetben is súlyos tevédség forog fenn, ha Lordságod a háromtagú küldöttséget az ortodox zsidóság képviselőinek nézi és ebből következteti, hogy a zsidó ortodoxia elleni a cionista törekvéseket Palesztinában. Mint az ortodox zsidóság felelős vezére, kötelességünknek tudjuk Lordságodat úgy informálni, hogy az a bizonyos deputáció magánemberkeivel állott, akiknek semmi feladatmazásuk nem volt sem az ortodoxia nevében, de még a konzervatív zsidóság egy töredéke nevében sem beszélni. A deputáció az Agudának egy általános tiltakozásához csatlakozott, amelyet az ortodox zsidóságnak nincs hivatalos képviselője a Jewish Agencyben.

A level ortodox körökben is osztatlan egyetértést keltett és a varsói „Neier Majn” jelentése szerint a lengyelországi Agudában a Northcliffe-ügy szakadást okozott. A neargiben megtartott Aguda-konferencián az ellenzék heves tanácsokat intézett az Aguda vezetőségének taktikája ellen és nem állott meg a tiltakozásnál, hanem ki akar válni és egy nemzeti gondolatot áthatott ortodox pártot akar megalakítani. Ez a párt az országos politikában is részt kíván venni. Másfelől érkezett jelentések szerint is az Aguda kebelében erős bomlási processzus indult meg, amely nagy mértékben veszélyezteti az Aguda fennállását.

Az iparvágánytulajdonosok értekezlete. Megirtuk, hogy az erdélyi iparvágánytulajdonosok akcióját indítanak. A vasúti igazgató ama rendeletének visszavonásáért, mely szerint a csatolt kártyák iparvágányainak tulajdonosai kötelesek 1920 augusztusáig visszamenően a husztonnás vagonok kezeléséért két leí nyolcvannyalé bani helyett harminchért leí és a husz tonnan felüli iparvágányvagonok kezeléséért hetvenchért leí befizetni a CFR-nek huszonnégy órában belül. Ugyanis a CFR. már 1920 augusztusában tudomására hozta az érdekelteknek a kezelési költségek ilyen arányú felemelését, azonban ezt a rendeletet három hónaponként mostanig felfüggesztették. Dr. Kiss Mórnak, a gyáriparosok szövetsége igazgatójának utasítására a kolozsvári érdekeltek mozgalmat indítottak a rendelet hatályon kívül helyezése érdekében, amit országos jellegű mozgalomná szeretnének átszervezni. A tegnapi délutáni értekezleten dr. Kiss Mór betérjesztette a kormányhoz intézett memorandumát, amelyet rajta kívül dr. Papp Sándor, a Sfatu elnöke és Otoj Adrian, a Banca Centrala arnosztályának igazgatója fogtak Bukarestben illetékes helyre eljuttatni. A rendelet végrehajtása súlyos károkat okozna nemcsak az ipartelepeknek, hanem az árúikkal megdrágulása folytán a fogyasztóközönségnek is.

Felhívás.

Aláírott Frenkel Mór cluji lakos, mint a Janovitz Vilmos és társa cluji fakereskedő cég birtoka közönségének, hogy Janovitz Vilmos birtok a cégtől békés megegyezés folytán kivált.

Felkérem tehát a cég összes hitelezőit, hogy a céggel szemben vagy Janovitz Vilmossal szemben fennálló követeléseiket ügyvédem Dr. Klein Miksához Cluj, Strada Sinaia No. 6a. 15 nap alatt jelentsek be, mert ezen időn túl a bejelentéseket figyelmelem nem vehetem.

Cluj, 1922 március 1.

Tisztelettel

Frenkel Mór.

Mit határoztak Belgrádban

A négyesszövetség minden kérdésben megegyezett

Az Uj Kelet tudósítójától.

Belgrádból jelentik: A kisantant szakértői konferenciája véget ért. A megegyezés mindkét részről teljes. A delegátusok ma hazautaztak. A konferenciáról a belgrádi „Politika” című lap a következőket jelenti: Nem voltak nagyobb ellentétek egyetlen kérdésnél sem és így az együttműködés Genuában biztosítva van. A belgrádi konferencia ugyyszólván előkészítője annak a varsói konferenciának, amelyen a napokban a balti államok ülnek össze tanácskozásra.

A két ipari és a két agrár-állam gazdasági egyezsége

A gazdasági szakértők Droraczekek csehszlovák megbízott elnöklésével folytatott tanácskozásai. A megbeszélés első pontja a nemzetközi kereskedelem helyreállítása volt. Felmerült az a kívánság, hogy a már fennálló kereskedelmi szerződések változást ne szenvedjenek. Megtárgyalták a hitelkérdéseket, a konzulátusok kérdéseit és a bérni egyezményt a szellemi termékek védelméről. Ezirányban egyöntetűen a jugoszláv memorandum alapján jártak el. Csehszlovákia és Lengyelország, ez a két ipari állam Jugoszláviával és Romániával, ezzel a két agrárállammal gazdasági egységgé válik és miut ilyen, Genuában egyöntetűen fog tárgyalni. A gazdasági bizottság egyéb határozatokat is hozott, de még mielőtt közlik őket a nyilvánossággal, az illető kormányok fognak tárgyalni róluk. A gazdasági szekció délután a pénzügyi szakértők tanácskozásán volt részt.

Egyöntetű vasúti díjszabás mind a négy országban

A közlekedési ügyekről külön bizottság tárgyal. Ennek a bizottságnak

Jastrzemszi lengyel delegátus volt az elnöke. Beterjesztették a négy állam forgalmi viszonyainak a helyzetképét. Elhatározták, hogy mind a négy országban a személyi és áru díjszabást egyöntetű alapelvek szerint fogják megállapítani. Ugyanezt már a gráci vasutügyi konferencián elfogadták az utód-államok. Gráiban a díjszabás alaptételül az olasz aranylírát fogadták el. Foglalkozott még a vasutügyi szekció azzal a kérdéssel, hogyan lehetne egyöntetűen ellátni a forgalmi eszközöket anyaggal, szénmel, olajjal, petróleummal. A határozatokról a szombati ülésen döntöttek.

Középeurópa és Oroszország ujjaépítése

A pénzügyi bizottság ülésén tárgyalták az ujjaépítés kérdését. Ezen az ülésen a többi bizottság delegáltjai is résztvettek. Kiriposeu román megbízott referátumot terjesztett elé arravonatkozólag, miképpen tárgyalják Genuában a valutakurzust, a vámtarifát és az államhiteleket. A vita folyamán egységes képe bontakozott ki a szövetségesek felfogásának Középeurópa gazdasági és pénzügyi ujjaépítésének dolgában. A négyesszövetség mind-e kérdésekben egyöntetűen fog eljárni. Tárgyalták a Szovjetországgal való gazdasági viszony ujrafelvételét is és elhatározták, hogy a négyesszövetség államai épügy, mint a nyugati államok, résztvesznek Oroszország ujjaépítésében. Ebben a négy állam valamennyi megbízottja megegyezett. Ezt a magatartást azzal okolták meg, hogy Románia és Lengyelország mint közvetlen szomszéd, Jugoszlávia és Csehszlovákia pedig mint vérrokon nem maradhat indifferent, ha az orosz kérdést megoldják.

Lloyd George már lemondott — jelenti a „Saturday Revue”

Balfour nem vállalja a megbízatást. Chamberlain a jövő embere. Ghandit Szentilonára viszik. Harcot Albániában és Délafrikában

Az Uj Kelet tudósítójától

Az angol kormányválság nem ért véget. Lloyd George váratlan betegsége a helyzetet bonyolulttá teszi. Ismét felmerül a hír, hogy Lloyd George távozik az ügyek éléről. A „Saturday Revue” azt írja, hogy a lemondás már meg is történt, csak még nem hivatalos formában. Chamberlainnek már a zsebében van a lemondási kérvény. Abban a pillanatban, amikor az ir törvény törvényvé válik, (ma jelenti egy londoni telegram, hogy az alsóház az ir-angol egyezményt elfogadta. Szerk.) a lemondás tényleges. Eszerint Lloyd George már meg se várja a genuai konferenciát, amelyet március tizedikén mégis csak megnyitnak.

Lloyd George összehívta a minisztertanácsot, amellyel közölte elhatározását.

Ha a királyt értesíteni fogja lemondó szándékáról, ez Chamberlaint fogja meghívni, minthogy Balfour nem hajlandó konzervatív-miniszteriumot alakítani. Az erre vonatkozó kéréseket már elhárította. Valamennyi liberális Churchill kivételével lemond és ott-hagyja hivatalát. Az általános választásoknál Lloyd George a nacionális és liberális hivatást fordul az országhoz és hivatkozik végzett teljesítményeire.

Az angol birodalom helyzete Keleten és Délafrikában egyre komolyabb.

Ghandit, a forradalmárt letartóztatták, de félős, hogy ennek általános felkelés lesz a következménye.

Több ismert mohamedán népvészér néhány nap óta eltűnt. A városokban a polgárőrséget a rendőrség

megerősítésére behívták. Egész sereg áruház és üzlet kénytelen bezárni, mivel alkalmazottaik örszolgálatot teljesítenek. Az angol lapok azt hiszik, hogy Ghandit Szentilonára viszik.

Délamerikában a felkelők Johannesburg környékén támadnak.

Smuts tábornok megérkezett és azonnal offenzívát kezdett a támadók ellen. A kormánycsapatok elfoglalták Perano, Rokford, Florina városokat és rengetek foglyokat ejtettek. A felkelők Mareyburg felé vonulnak vissza.

A helyzet Albániában is zavaros. A felkelők elfoglalták Durrazzót és Tirano felé vonultak. A Stefani-ügy-nökség jelentése szerint

Tirano ostroma már megkezdődött.

Durrazzói jelentések szerint az albán kormány lemond és az alkotmányozó gyűlés összehívásáig ideiglenes kormány veszi át a hatalmat. Az albán kérdést a hatalmak rendezni szeretnék; szó van egy Bonaparte herceg fejedelemségéről és újabban Cecil Robert lordot hozzák kombinációba, mint albán fejedelmet.

A görög válság változatlanul tart. Miután Gunarist leszavazták a kamarában, Starost bízták meg a kabinet megalakításával, de mintogy Staros vállalkozása meghiúsult, visszaadta megbízatását. A király ma hosszabb kihallgatásan fogadta Gunarist volt miniszterelnököt. A fiumei puccs kezd a tárgyalások medrébe terelődni. A belgrádi olasz követ kihallgatáson volt Ninesics külügyminiszterrel és kormánya nevében kijelentette, hogy a rapallói egyezményt teljes egészében végrehajtnak.

De minden a március tizenhatodikán összeülő kamarától függ, mert a kormány helyzete csak úgy

konzolidálódhat, ha az olasz kamara Factát és társait bizalommal fogadja vagy sem. Római jelentés szerint különben Facta miniszterelnök ma hosszabb tanácskozást folytatott Giurini velencei fascista képviselővel, Fiume elnökével. Giurini Facta kérésére elhatározta, hogy lemond az elnökségről.

Három napig feküdt temetetlenül Kiss József. Budapestről jelentik: Az Izraelita Magyar Irodalmi Társaság legutóbbi gyűlésén dr. Patai József, a „Múlt és Jövő” szerkesztője tartott emlékbeszédet Kiss József fölött. A beszéd szenzációs és eddig ismeretlen részleteket tár fel az elhunyt nagy költő halálában és kálváriás sorsáról. Ezt mondta többek között dr. Patai: „Itt a mi Irodalmi Társulatunk négy fala között szabad talán elmondani a valóságot, hogy egy egészen csekély és szeszélyes véletlen mult, hogy Kiss Józsefet a Petőfi-házból és nem egy józsefvárosi bérkaszárnnyakól kísértük ki utolsó útjára. Három napig feküdt a költő a halottas ágyon és temetéséről semmiféle „intézkedés” nem történt. Az Akadémia azt mondta: „nem ismerem”; a Nemzeti Múzeum: „nem az én ereklyém”. Az irodalmi társulatok pedig ahelyett, hogy büszkén versengtek volna a nagy költő holtestéért, mint a hajdani hét város Homerosért, — mind szótlannul, némán megbujva gubbasztottak, mint a baglyok. Ekkor történt, hogy Peterdi Andor, aki, mielőtt még a „destruktív” jelzőt kitalálták, tagja volt a Petőfi Társaságnak, felment Vass kultuszminiszterhez és Pekár államtitkárhoz, a Petőfi Társaság vezetőjéhez és feltárta előttük a hallatlan helyzetet. Elmondotta, hogy milyen visszataszítást fog kelteni a külföldön, hogy a magyar irodalomnak díszét, nem akarja a magáénak vallani egyik irodalmi társulat sem, csak azért — mert zsidó. Pekár Gyula államtitkár az ömlesztősége összezsápta a kezét. Csodálkozásának adott kifejezést és egyben neheztelésének is, hogy miért nem értesítették őt, hogy Kiss József beteg? Az egész magyar sajtó hónapokon át tele volt aggodalommal a nagybeteg költő drága életéért és amikor a katasztrófa bekövetkezett, gyászkeretes sírások és himnuszok dicsőítették nap-nap után — és a kultuszminiszterium magasságába csodálatos módon nem hatott fel a hír, hogy Kiss József beteg. Pekár Gyula azonban ezután csakugyan mindent megtett, hogy a költő temetése méltó keretek között menjen végbé. Így fogadta Kiss Józsefet Petőfi háza.”

Hetenként friss szállítmány

Clark és olasz cernákból, D.M.C. pamutokból, Grohmann 48 és 24-es cernákból és mindennemű rövidárúkból érkezik

Blum Testvérekhez

Nagyvárad—Oradea-Mare
Telefon 703. 1304

Nagymennyiségű lámpaár, cseh táblaüveg, karistadt porcellán és Dittmar-féle lámpaár érkezik.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldta-u.) 4.

TELEFON 71.

1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

HIREK

— Az új lakbérleti törvénytervezet. Az igazságügyminisztérium kebelében magalakult vegyesbizottság befejezte a lakbérletek végleges rendezését célzó törvényjavaslat megismerését. A törvény első szakasza a lakbérleti szerződéseket három évvel hosszabbítja meg, ha lakásra, vendéglőre vagy bodegára vonatkoznak. A szállodák, bankok, kávéházak, színházak, mozik kereskedelmi irodák bérleteinek meghosszabbítását a törvény a tulajdonosra s a bérlőre bizza. Az élet megrágására való tekintettel a törvény a meghosszabbított szerződésben megállapított lakbéréket felemeli. A házhéremelésnél az 1916-beli lakbérletek vették alapul. Azokat a házbéréket, amelyek hat évvel ezelőtt a háromszorosra fel lehet emelni, a 3000 leien felüli lakbértek négyszeresükre emelhetők fel. Üzlethelyiségnél az 1916 évi bér ötszörösére való emelését engedi meg a törvény. A házhéremelés október 26-án lép életbe. Az új törvény kimondja, hogy azok a tulajdonosok, akik házukat 1916-ig vették, kilakoltathatják valamelyik bérlőjüket, hogy ők költözködhessenek be a megüresedett lakásba. Ezt azonban csak úgy engedi meg a törvény, ha a tulajdonosnak csak egy háza van. Az így lakás nélkül maradt bérlők elhelyezéséről a kormány és a parlament fog gondoskodni.

— Mizrahi-előadás Désen. Szombaton, folyó hó 11-én Altmann Sámuel, az erdélyi Mizrahi-szervezet vezérére hosszabb beszédet mondott Désen, a „Poale-Cedek” imaházában, mely zsúfolásig megtelt. A szónok páratlan dialektikával mutatott rá az ellenfelek érveinek tarthatatlanságára. Altmann előadása különösen a vallásos hallgatókra gyakorolt nagy hatást. A „Poale-Cedek”-nek minden zsidó ügyért lelkesülő tagjai meleg ünneplésben részesítették a kiváló szónokot.

— A kommunisták pöre. Bukarestből jelentik: A kommunisták perének tárgyalásán kihallgatták, Josub, Rachane, Arcagova és E. Singer vádlottakat, akik tagadták a vádat. Neamtzu vádlott beismerte, hogy tagja volt az oroszországi forradalmi zászlóaljnak.

— A marosvásárhelyi Mizrahi megalakulásáról. Marosvásárhelyről jelentik: A város hitű zsidó rétegeinek élénk érdeklődése kísérte a Mizrahi világszervezet marosvásárhelyi csoportjának a napokban történt megalakulását, amely egyúttal fényes megcélolása volt annak a köztudatban mindinkább elharapódzott és különösen a vásárhelyi ortodox rabbi által mesterségesen és lelkiismeretlenül elhittet fel fogásnak, hogy a vallásatlanság a cionizmus szükségszerű velejárója. Citrom J. talmudista, akit a Mizrahi elnökekül választottak meg, határozottan mutatott rá, hogy az Erec Jisraelt felépítésére irányuló óségi törekvés nemcsak, hogy nem ellenkezik a tóra és bölcséink tanításaival, de egyenesen mélyen gyökeredzik azokban és onnan táplálkozik. A csoport elhatározta, hogy kebelébe csak oly jelentkezőket vesz fel, akik a szombatot nem szegik meg nyilvánosan és vallásilag tiltott ételeket nem élveznek. Weinstein Bencion kolozsvári mizrachista palesztinai utjáról tartott beszámolója iránt impozáns érdeklődés nyilvánult meg. A gyűlés elhatározta még a történelmi intenzív kultiválását. A fiatal szervezet azonban még nem izmosodott meg annyira, hogy a történelmi célját szolgáló összejöveteleikhez szükséges mintegy 120—150 bibliát, suichán áruhot és egyéb héber tudományos könyveket a maga erejéből előteremthesse, bár az orthodox hitközség tagjai közül mintegy kilencvenen jelentkeztek a nagygyűlés után felvételre, ezért a Mizrachi ezuton fordul kérrrel mindama zsidó családokhoz, akiknek birtokában nélkülözhető héber könyvek, de különösen Rasi kommentárral ellátott bibliakönyvek vannak, hogy szíveskedjenek ilyeneket a szent cél előmozdítása céljából a Mizrachi szervezethez eljuttatni. Könyvadományokat szívesen nyugtáz a csoport nevében Kohn Henrik titkár, Marosvásárhely Piata Regele Ferdinand (Fóter) 4. II.

— Kiáradt a Duna. Bukarestből jelentik: A hirtelen hóolvadás Óromániában nagyobb károkat okozott. Hivatalos jelentések szerint a Duna Agiastól a Fekete tengrig kiáradt.

— Egy botrány elé. Utólagos kommentárok és félremagyarázások elkerülésére közlöm, hogy ma délelőtt a Ferdinánd király uton, a Metropol-kávéház előtt dr. Blau Pál, a Kurländer és Ullmann cég tagja ok nélkül, lesből és orvul megtámadott. Ujságcsmót dobott a fejébe. Komolyabb inzultusra azonban részéről nem kerülhetett scr. Idejekorán megvertem. Kolozsvár, március 14. Marton Ernő.

— Irodalmi munkásmatiné a Magyar Színházban. A kolozsvári szakszervezetek kulturbizottsága f. hó 19-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor rendezte harmadik irodalmi munkásmatinéját. A műsor első részében Becski Andor író felolvass Kassák Lajos költszetéről, Forgács Sándor Kassák Lajos verseiből, szaval és Lorbeer Ilonka operaáriákat énekel. A második részben Imre Sándor kitűnő író és dramaturg, a budapesti „Uj Szinpad” volt főrendezője felolvass a modern munkásszínházokról. Utána Oktáv Mirbeau egyfelvonásos szatirikus játékát játsszák, a főszerepekben Izsáky Margittal, Forgács Sándorral, Oláh Ferencel és Leóval Leóval. Jegyeket 3, 5, 8, 12 leas árban a Magyar Színház pénztáránál lehet váltani.

— A kormány elismeri az adóbecslések igazságtalanságait. Több ízben szóvártattuk az erdélyi adóbecslések igazságtalanságait, ami egzisztenciájában támadta meg az adózó közönséget és a nagyvállalatokat. Az adóbecsléseket felelőbizottságok a tömeges felelőbizetséket nem képesek elintézni, ami súlyos zavarokat okoz a gazdasági életben és mindennél jobban jellemzi a Titulescu-féle adótörvények teljes csődjét. A becselő bizottságok igazságtalan, egyoldalú és sokszor elfogult döntései legkiválóbban az erdélyi malomipar ellen irányultak. Az erdélyi és bánáti malomszövetség a tagjai részéről beérkezett panaszokat sorozatos memorandumokban hozta a pénzügyi vezérigazgatóság tudomására, amely ezeket a felelőbizetségi bizottságokhoz utalta. A felelőbizetségi bizottság tárgyalta ezeket a panaszokat és minden egyes esetet tanulmányozás tárgyává tett. A sorozatos felelőbizetségek a minisztertanács elé kerültek, amely ebben az ügyben figyelemreméltó határozatot hozott, amelyről a kolozsvári pénzügyi vezérigazgatóságot és a malomszövetséget is értesítette. A minisztertanács határozata szerint a kormány a pénzügyi reformok módosításánál figyelembe veszi a malomszövetség által beadott felelőbizetségekben felsorolt kifogásokat, amelyek valóságos iskolapéldái egy tökéletesen adóttörvény következményeinek. A kormány a malomszövetséghez intézett leiratában megígérte az adóbecslések újabb megjelését is.

— Házasság. Mózes Belluskát Belényesből eljegyezte Rosenberg Pinkász Borgópatakról.

(x) Rekord-fizetésektelenségek Amerikában. Washingtonból írják: Az elmúlt évben, mint a közzétett statisztikából megállapítható, az Egyesült Államokban sokatlanul sok csődöt és fizetésektelenséget jelentettek. Az 1921-ik évben 19 ezer 652 cég lett fizetésektelenségesen összesen 627 millió dollár passzívával. 1920-ban 8881 cég ment csődbe 295 millió dollárral. Amerikában csak 1915-ben volt hasonlóan magas a fizetésektelenségek száma, amikor huszezerrel több fizetésektelenséget jelentettek be. Az elmúlt évi bukások oka elsősorban az az alapítási láz, amely a háború elején fogta el Amerika kereskedőit és vállalkozóit. Óriási befektetésekkel kezdtek nagy üzletekhez, amelyek most a változati viszonyok között nem fedezhetik a kiadásokat.

— A kolozsvári izraelita jótékony nőegylet egyéves beszámolója. Inpozáns számú halgatóság előtt tartotta meg vasárnap délután a kolozsvári izraelita nőegylet egyévi működéséről szóló beszámolóját a vármegyeháza nagytermében. Az egyesület a múlt év folyamán megvalósította első, jelentős szociális intézményét, a napközi otthon, ahol százhusz gyermek nyert elhelyezést. A napközi otthonra önkéntes adomány útján százötven lelt kapott az egyesület. Egyéb bevételei is megközelítik a százezer lelt. Betegügyi, gyermekügyi, kelengye, tanítói és más segélyek címén harmincezer lelt adott ki a nőegylet. Elhatározták, hogy az otthonnal kapcsolatosan zsidó arházat állítanak fel a napközi otthon helyiségében. A közgyűlés a zsidó jótékonyági szervezetek országos gyűlésre való meghívását is elhatározta.

— Warburg tanár előadása a kaliforniai egyetemen. Newyorkból jelentik: A kaliforniai egyetem meghívására Warburg tanár tudományos előadást tartott Palesztina mai helyzetéről és az ország várható jövőjéről. Warburg foglalkozott a kaliforniai ültetési módszerekkel, a mezőgazdasági gépekkel és összehasonlította őket a Palesztinában meghonosított különböző mezőgazdasági eljárásokkal. Warburg azt hiszi, hogy Palesztinát éppolyan virágzó mezőgazdasági országgá lehet átválttatni, mint Kaliforniát.

— A. D. Gordon meghalt. Jeruzsálemből jelentik, hogy A. D. Gordon a héber munkásiró Jaffában tüdőgyulladás következtében meghalt. Gordon néhány héttel ezelőtt még Bécsben tartózkodott, hogy ott súlyos betegsége keressen gyógyulást. Egészségi állapota reménytelen volt, ezért Erec Jisraeltbe ment vissza, hogy ott haljon meg. Hatvanöt évet élt, amelyből ötven esztendő a zsidóságért dolgozott. Végrendeletében az volt a kívánása, hogy legalább egy esztendőn keresztül ne írjanak róla méltatást. A zsidóságot vele nagy gyász érte. Az ő alakja mindig szimbólum lesz az újraledő fiatal zsidóság előtt.

— A „Rasswiet” újra meg fog jelenni. Berlinből jelentik: A német hatóságok engedélyt adtak a „Rasswiet” című orosznyelvi cionista lap kiadására, amely évtizedeken keresztül Oroszországban jelent meg. A lap ezenfelül sorozatos cionista művek kiadásával is foglalkozik és folyóiratok megjelenése is tervbe van véve. A könyveket és orosz kiadványokat be fogják szállítani az oroszországi cionista centrumokba.

— A Tarbut-liceum ifjusága segítőegyesülete javára 1922 március hó 16-án, csütörtökön este 8 órakor a Redoubtan műsoros előadást rendez. Jegyek kaphatók a Tarbut irodájában (Szentlélek-utca 1a) és az Eötvös-utcai iskolában.

— „Hassachar” ifjusági egyesület ma délután három órakor purimünnepelet tart. Az egyesület felkéri tagjait, hogy teljes számban jelenjenek meg az ünnepélyen, mely a Str. Gen. Berthelot (Eötvös utca) 8 alatti ortodox zsidó iskolában lesz.

— A Joint milliárdos ajándéka az osztrák közeposztálynak. Bécsből jelentik: A Joint Distribution Comite, amely eddig is nagy mértékben hozzájárult a bécsi és osztrák közeposztályi létszámok enyhítéséhez, újabban ismét sietett felekezeti különbségre való tekintet nélkül a közeposztály támogatására. James H. Rosenberg, a Joint európai igazgatója Bécsbe érkezett, hogy tanulmányozza a háború következtében leszegényedett közeposztály helyzetét és hogy az amerikai zsidó segélybizottság elnökével Walter Lyman Braunnal, aki szintén Bécsbe tartózkodik, megbeszélje a segélyezés módját. Az összejövetel alkalmából megállapodás történik majd, hogy a Joint milyen arányban vegyen részt a segélyezésben.

— Kolozsvár mulat. A kolozsvári pénzügyigazgatóságtól kaptuk az alábbi adatokat, amelyek nemcsak pénzügyi szempontból érdekesek, hanem mint szociális dokumentumok, bizonyítják a mai társadalom tomboló élvezni akarását Szeptember 15-től október 1-ig luxusadó 80022 lelt, látványossági adó 68632 lelt. Október: luxusadó 235566 lelt, egyszázalékos forgalmi adó 264292 lelt, és látványossági adó 62914 November: luxusadó 191061 lelt, forgalmi adó 671445 lelt, látványossági adó 120642 lelt. December: luxusadó 141283 lelt, forgalmi adó 698354 lelt, látványossági adó 186197 lelt. Január: luxusadó 237115 lelt, forgalmi adó 641647, látványossági adó 127400 lelt. Február: luxusadó 235687 lelt, forgalmi adó 643162 lelt, látványossági adó 128314 lelt. Tehát az utolsó fél év alatt befizettek luxusadó címén 1.120.756 lelt, egyszázalékos forgalmi adó címén 2.920.402 lelt és látványossági adóként 644101 lelt.

— A Bönth Haalijah felkéri összes tagjait, hogy ma délután félhat órakor fontos megbeszélésre jelenjenek meg a Calea Regele Ferdinand (völt Ferenc József ut) 32 alatti neológ zsidó iskolában.

— A Haggibbor sportklub csütörtökön este kilenc órakor pályagyűben megbeszélést tart a Park-kávéház emeleti helyiségében.

Tarbut Országos Zsidó Iskolaegyesület
Rendelkezési Alap

A „Tarbut” célja az erdélyi zsidóság nevelését szolgáló intézmények létesítése, illetőleg fenntartása.

Az 1921 november 27-től 1922 március 10-ig befolyt templomi adományok: Székely Samu Székelyudvarhely 200, Mózes Samu Szászszombor 30, Jakab Manó 100, dr. Friedmann Márton Blaj 20, Herzinger Gyula Blaj 50, Schmidländer Lipót Blaj 10, Sámson Samu Blaj 100, Krausz Samu Blaj 50, Eisikovits Misi Blaj 50, Székely Ábra Nápád 25, dr. Krémer Ármán 60, dr. Fekete Samu 80, Kain Jenő Scind 70, Goldner Mihály Scind 110, Seelenfreund Viktor Scind 30, Nemes Dezső Scind 50, Benedek Béla Scind 20, Izrael Márton Scind 15, Róth Lázár Scind 15, Blau Antal Scind 60, Rudik József Scind 10, Szirmai Károly Carei-Mare 100, dr. Fehér Ferenc Carei-Mare 100, Berger Ármán Carei-Mare 25, Halász Ignác Baróth 40, Trautner Márton Baróth 25, Paneth Ármán Baróth 25, Trattner Vilmos Baróth 20, Szesler Soma Baróth 20, Farkas Márton Baróth 20, Berohn Márkusz Baróth 20, Hoffmann Ferenc Baróth 20, Miklós József Baróth 20, Stern Vilmos Szászváros 300, Stern Manó Szászváros 50, Ábrahám Manó Szászváros 50, Weinstein József 50, Klein Samu 10, Löb Hermann 10, Weinstein József 40, Löwinger N. 20, Weisz Károly 20, Weinstein József 20, Klein Samu 10, Ernster József 30, Neumann József 10, Zvi Friedmann 20, Ernster A. József 20, Klein Samu 20, Samuel József 100, X. Y. (olvashatatlán aláírás) 10, Rottmann Márton 10, Weinstein József 10, Klein Samu 10, Stein Adolf 20, Weinstein Gyula 50, Ernster A. József 30, Seelenfreund Sándor 50, ifj. Weinstein Gyula 50, ifj. Weinstein Gyula 200, dr. Weisburg Chaim 300. Összesen 3270 lelt. 1921 szeptember 1-től november 27-ig befolyt 17.922-60 lelt adományok. A „Tarbut”-tét alkalmából eddig befolyt 27.604— lelt. Összesen 48.798-60 lelt.

Lipcsei festésre
vörös rókákat
még e hó végéig
elvállalok. Szállítmányt 28-án
küldöm:

EISENSTÄDTER & COMP.
BLÁNÁRII ■ SZŐRMEÁRUHÁZ
CLUJ (KOLOZSVÁR) Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 2
TELEFON 149.

Gladys
shoe cream
the best

az előkelő világ cipőkrémje

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Két román festő

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától
 Bukarest, március 7. A román művészetnek legimpozánsabb és legstílusosabb hajléka az *Ateneul Roman*, a románok Athénéumja. Itt rendezik majdnem az összes képiállításokat, itt van a legjobb szobrászok vernisszáza és a legszebb koncerteket is az Ateneul Roman nagytermében tartják.

A tavaszi szezon két festő alkotásainak a kiállításával kezdődött meg. Az egyik Dimitru *Serafin*, régi iskolából való. Festményeivel inkább reprodukál, mint teremt és ha nem festékek dolgozta, nem érdemelne fényképezéssel külön nevet. De így, mint reprodukáló, eléggé sikerülten adja vissza a meglátottakat. Az embernek csak a vásznon mögött kell huznia az ábrázolt életjelenséget és konstatálni lehet: méretben, formában, sőt néha más külsőségeiben is fedik egymást. A lényeg azonban sohasem ütökzik ki. *Serafin* egész talentumának keresztmetszetét adom, ha azt írom: alakjai mind egyforma nézőszöggel néznek. Öreg ember, fiatal leány, középkorú asszony, az élet más-más stádiumában lévő, egyformán tekintenek. Lehetőséges-e? Itt tehát még a kópia sem hü. A belső embert sem színezésben, sem vonalozásban, sem árnyékolásban nem tudja megjeleníteni. Az álló testet, élettelitességével, képtelen kifejezésre juttatni. A mozgást már inkább aperciálja. Van egy zsánerképe: egy cigányasszony, aki egyik karján kosarat tart, meg az utána és árul. Kötő megfigyelés a térbeli cipelek derék elhajlása. A test egyéb vonaljai is ebbe a derékszögbe futnak és ebből veszik jellegzetességüket. Az egyik láb a járásban kissé vissza van maradva, felhajlott talppal, az egész aktot az ellenkező oldalra fordítja. A cigányasszonyok járásának kifinomult sikerült típusa. Egy másik nagy festmény: "Fürdőző nők" semmi összhangot önmagával nem tart. Darab, viháogó testek. *Serafin*nak tájképei is vannak a kiállításon, de ezek sem mutatnak egyebet, ügyes mesteremberrel.

Rendkívül talentumos, abszolút művészmunkái vannak a szomszédos termekben. N. Miltner képei. Nagyon erős neoirrepresszionista alkotások. Foltokkal hozza ki mondanivalóját. Végte-

len intelligenciája mindegyik esetében. És finom. Témái legtöbbször a rózsaszín Japánból valók, ahol több évet töltött. Színei sárgák, lilák és gyenge bordók. Egyik sem disztinkt. Valamennyi: átmenet egy másik színbe. Megmozgat a képek beszédessége. Ez különben a neoirrepresszionizmus első hatása. A sok kis színtől mind mozog, külön-külön él, sokkal teljesebben, mint a végighúzott vonalak. Olyan a különbség körülbelül, mint a tömbhus és a mikroszkopikus szövetek között. Ez az irány határozottan közel jár a művészet modern megnyilatkozási formájához: az expresszionizmushoz és ennek különösen egyik válfajához: az aktivizmushoz. Legfigyelemreméltóbb festményei: japán és kínai zsánerképei, teaházak, narancsigetek, női aktok ernyővel, tengerrészletek. Hasonlóan jók konstantinápolyi utcácskéi, mecsetjei és néhány török portréja. Anatómiai tudása aktjaiban nyilatkozik meg, amelyek a tökéletes emberismeretet mutatják. Meghajt egy hátat és azon rajta van az öregség, a hosszú évek munkája és a letett csomagok minden terhe. Egy kart kilendít: a férfikor feltörő energiái. Van egy festménye: egy szanatórium terraszán betegek pihennek fekvőszékeken. Ez a festmény: a betegség és az élet beszédese közeparányosa. A szenvedésköl nincs benne több, mint a gyöngyfüggönyökön áttörő napsugarakból. Az ember középállapota.

Miltner beutazta az egész világot. Évekig volt Japánban, Koreában, Kínában, Cejlonban, ahonnan a cizelláltságot, a finom nianszirozást, a minuciózítást, a lehelletszerűséget, a halvány-ságot, az elmosódást, a keleti határozatlanságot, a buddhák átmeneti lelkiállapotát hozta magával. Tunisban és Spanyolországban is járt. Innen van a melegsége. Franciaországból került elő esetje könnyedsége és néhol raffiniertája. Venezuela, Curaco és Portorico benső sűrűségével, bronzal, dohánybaránával és mély zölddel járultak festményeivel.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szerda: Kék mazur. (Operettjúdonság, 9-eszer. Tompa Béla vendégjátékával.) Csütörtök: Kis grizett. (Operettjúdonság, először. Tompa Béla vendégjátékával. Premierhelyárakkal. Premierbérlet 25. szám.) Péntek: Kis grizett. (Operettjúdonság, 2-odszor. Tompa Béla vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 112. szám. D.)

Szombat d. u.: Zenei-történelmi hangverseny. (Baranyay Jolán főelőadóval. Tizedik ifjúsági előadás, igen olesó helyárakkal. Előadó: Seprődi János tanár.)

Szombat este: Kis grizett. (Operettjúdonság, 3-adszor. Rendes helyárakkal. Tompa Béla vendégjátékával. Napibérlet 113. szám. A.)

Vasárnap d. u.: Piros bugyellárás. (Szentgyörgyi István és V. Hegyi Lili főelőadóval. Olesó helyárakkal.)

Vasárnap este: Kis grizett. (Operettjúdonság, 4-edszor, Tompa Béla vendégjátékával. Általános bérletszűnetben. Premier-helyárakkal.)

A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Kék mazur — Tompa Bélával. Ma este kerül szűre az idei évad nagyszerű operettjúdonsága, a Kék mazur Tompa Béla vendégjátékával. A Kék mazur női főszerepét Kolbay Ildikó játssza, általános bérletszűnetben s rondes helyárakkal kerül szűre.

Kis grizett. Az utolsó főpróbák folynak már a szűnpadon az e hét szenzációs premierjúdonságából, a Kis grizett bű. Csütörtökön este lesz premierje a Kis grizett-nek premierbérletben s premierhelyárakkal. A férfi főszerepet úgy a premieren, mint a következő előadásokon Tompa Béla fogja vendégként játszani. A női főszerepeket Kolbay Ildikó és Sereg Marcsa játsszák. A többi pompás szerep Berky József, Izsó Miklós és Nagy kezében van. A Kis grizett pénteken, szombaton és hűtfőn rondes bérletben, míg vasárnap általános bérletszűnetben, premierhelyárakkal kerül szűre.

Zenei-történelmi hangverseny. Szombaton délután 3 órakor lesz a 10-edik ifjúsági előadás a szokásos ifjúsági helyárakkal, Zenei-történelmi előadás címen megtartva. Ezen az előadáson vendégként Baranyay Jolán vendégként fog szerepelni. A szombat délutáni előadásnak műsora a következő: I. Az európai nemzetek dalköltészete. 1. Bossi. A dolce Noite. 2. Massenat. Pensée d'Automne. 3. Vidall. Ariette. 4. Chopin. Litanischeslied. 5. Dell Acqua Villanella. II. 1. Schumann. Er, der Herrlichste. 2. Schubert. Röslein in der Heide. 3. Brahms. Vergebliches Ständelchen. 4. Grieg. Solvegshied. 5. Liszt. Lorelei. III. 1. Lavotta-Jékey. Valahol messze. 2. Lavotta-Jékey. Bokréttát kötöttem. 3. Lavotta. Rég volt. IV. Erkel. Bánkbanból. Tiszpartijelenet. Előadás előtt konferál Seprődi János tanár.

Hölgyek figyelmébe!

TAVASZI KALAPOK

készítése, szalmakalapok átvarrása és átalakítások feltűnő olcsó árban és pontos időre készülnek.

NŐIKALAPSZALON, RISS-U. 22.

Kész kalapok raktáron.

SPORT

Az Uj Kelet a test-edzés szolgálatában

Az erdélyi és bánáti napilapok részben helyszűke, részben pedig a megfelelő szakérő hiányában nem fordíthattak elegendő gondot az általános testedzés kérdéseire. A kolozsvári, vidéki és fontosabb külföldi sporteseményekről röviden beszámolt ugyan a napisajtó, a test-edzés elméleti és gyakorlati problémáinak megvitatása azonban nem állott módjában. Az Uj Kelet felismerve és értékelve a testedzés kulturfontosságát, programjába vette, hogy a vidéki és külföldi tudósítószolgálatát kiterjeszti a sport kérdéseire is és a zsidó sportkedvelők napról-napra gyarapodó hatalmas táborra igényeinek kielégítéseként intenzív kapcsolatot teremt erdélyi és bánáti sport-olvasóközösségével. A mai naptól kezdve állandó rovatot nyit az Uj Kelet a sport részére.

A versenyek, mérkőzések és sportesemények megbízható és tárgyilagos beszámolóin kívül, kétségel adunk felvilágosítást minden a sport körébe vágó szakkerdesben. Célnk, hogy a testedzés egyes ágainak beható ismertetésével a laikusok is könnyen érthető és szakszerű felvilágosítást nyerhessenek az Uj Kelet sportrovatóból. Ha olvasóink azzal a szeretettel fogadják újításunkat, mint amilyen nemes intencióktól vezetve mi új szakrovatunkat szerkeszteni fogjuk, úgy hisszük, hogy munkánk nem lesz meddő és eszméi használatul zárul a sport népszerűsítését célzó nemes fáradozásunk. Sportrovatunkat a legkiválóbb erdélyi sportférfiak vezetik.

Atlétika

Románia 1922 évi atlétikai bajnokságai. A Romániai Sportegyesületek Szövetségének Károly trónörökös elnöklété mellett tartott legutóbbi központi bizottsági ülésén elhatározták, hogy Románia 1922 évi atlétikai bajnokságait Temesvárt rendezik meg. A bajnoki versenyek napját még nem határozták meg.

Az első mezei futóverseny. Az

Bolondok

Irta Assér Lemél

Ott eszorgott a gyalogjáró székre. Ahogyan néztem furcsa alakját: mintha csak árnyék lenne s a falon végigsuhanó szillett pedig ő maga. Rándított egyet a tarka hátizsákon, szőngőt is hébe-korba. Inkább nyögés volt. Így megbizonyosodtam, hogy mégis csak ő az élőlény és nem az árnyéka.

A sarki kávéház előtt lepihent. Hatalmas, vörös kezével beleavart a kabátzsebébe. Kurtaszáru, fekete agyagpipát bányászott ki belőle. A nadrágzsebéből zsákvászon dohányzsebköt: huzott elő s megtömté a pipáját. Közbe nagyokat nyögött, mintha ez a művelet is nehézséget esett volna. Aztán ismét belenyúlt a zsebébe, de gyufája már nem volt. Nem tudtam miért, érdekelt ez az ember. Megkínáltam tüzzel s miközben rágyújtott, szóba ereszkedtem vele. Először a nevét kérdeztem.

— Hers.,

— De miféle Hersi?

Fáradt, szomorú szeme rámmeredt. Összevonta a szemöldökét. Bizalmatlan tanakodás után válaszolt csak a kérdésekre.

— Az apám után Wohlgruch vagyok, de a városban mindenki csak úgy ismer, hogy...

Egy fiatalember, aki toladó ki-vánésisággal mellénk lépett, közbevágott.

— A bolond.

Az aszotthörü zsidó felkapta a fejét. A háta kiegyenesedett s haragos tűz villámolt fel barázdakoszorus szemében. Láttam, a keze ökölbe szorult.

De csak egy pillanatig tartott ez a felhőkánás. Megint összezsugorodott a teste. Rántott egyet begörbedt vállán.

— Igen, úgy hívják.

Keze legyintésében egész élete keserűségét fojtotta vissza.

— Eh! Bánom is én! Ők csak hadd gondolják, hogy bolond vagyok, azért mégis megkapom az igazságomat.

Elszontyolodva kapta vállára a hátizsákot. Kérdő tekintetemre csak kényszeredetten felelt.

— Olyan ostobák az emberek, hogy nem tudok köztük lenni. És olyan gonoszak.

Folytatta az útját. Elkísértem. Sehogysem tudott megérteni.

— Miért akar az ur épen velem beszélgetni? Szegény ember vagyok, de nem szeretem, ha éreztetik velem. Elég keserű az amugy is.

— Talán segíthetek magán.

— Rajtam? Azt hiszem, az ur tréfát üz belőlem. Nem szégyenlem én ezt az izsákot a hátamon.

— Maga mindig zsákot hord?

— Nem. Azzal foglalkozom, ami akad. Oda futok, ide szaladok, hazaviszem a majorságot a piacra, de seperni, vizet hordani, néha fát vágni is hívnek házakhoz. Mindent dolgozom, ha kifizetődik.

— És meg tud élni belőle?

— Hát meg lehet élni belőle? Kínlódom. Egyszer annyira munka, hogy nem győzőm, máskor meg órák hosszat ácsorgok a fapiacon, amíg valaki felém néz. Csak pénteken van biztos jövedelmem, amikor vágatni megyek a sakterhez, vagy a pékhez kell vinnem a szombati kalácsot. De egyébként...

Megrántotta a kabátomat. — Látja, uram, azt az embert? Ott siet a nagyhídon. A sógorom. Neki köszönhetem, hogy most zsákot cipelek. De nem panaszkodom, sőt inkább hálát adok Istennek, hogy egészséget adott legalább.

Szomorú mosoly lopózott a szám szegletére. De ő nem zavartatta magát.

— Mit csinálnának otthon, ha kidőlnék és nem bírnám tovább a munkát? Ehenhalnának.

— Hát családja is van?

— Uram, ha ön jártas a szent könyvekben, tudni fogja, hogy minden zsidónak kötelessége családot alapítani. Énnem vagyok ugynevezett felvilágosult, modern ember. Még gyermekeim se legyenek? Akkor miért élek én ezen a világon? Van bizony családom, hálistennek. Két nagy fiam is van, Ari meg a Frajmel. Ők is keresnek már. Frajmel üzletben van, jó kereskedő lesz belőle. A nagyobbik, most lesz tizenhat éves, márhat hajt a vásárookra. A többi, mind a hat, leány. Malke a legidősebb, huszéves és máris elsőrangú varrónő. Ha jó és szép fehérneműt akar, csak vele varrasson, én mondom. Nem azért, mert apja vagyok, hanem mint szakértő. Én tudom, mi a jó.

Nagyon fájhott neki a rossz. Megbántam, hogy eszébe juttattam a nyomorúságát.

— Nem lesz kellemetlensége, hogy eldiskurálja velem az időt?

— A, dehog. Ráérek én. Különbem sem érdemes cietni. Uraságod bizonyára ismeri Chajim Perlsteint, a gazdag mészáros. Hát annál zsurgibb öreg embert ember még nem látott. De ezt nem én mondom, a

városban beszélnek. Velem szemben elég jól viselkedik, mindig ad valamit munkát. Csak ne kellene hatszor is menni hozzá s könyörögni, amíg az ember megkapja tőle a keservesen megérdemelt pénzt. Pedig nem rossz ember. Én tudom, hogy jó szive van. Tudja sajnálni a szegényembert. Most is sőt viszek neki. Akármint is mondanak róla, Perlstein igazi jó zsidó. A kórságáért a tűzbe mer-nem tenni a kezemet és nagyon sokakat adakozik. Én mondom, hogy ő egy elsőrangú kereskedő.

Félbekellett szakítanom ezt a rendszertelen sófáradatot.

— Magáról beszéljen. A lányairól.

Legyintett.

— Mit érdekl az uraságotat?... De ha épen akarja, elmondom. Hát igen, Malke után született a Rézele. Drága, aranyos kislány. Minden jó-akarómnak ilyen feleséget kívánok. Hogy tud az főzni! Mit? Egy anygyal? Az semmi! Higyes el, uram, olyan ebédet, mint ő tud készíteni még a királynál is csak ünnepnapon szokás enni. S olyan ügyesen dolgozik, mint valami uridáma. Olyan is a kinézése... Hej, ha ki nem turtak volna...

Dühösen szivta az orrfacsarító dohánnyfüstöt.

— Utána következik Zelde. Ő, szegényke, gyenge kislány. Törékeny, mint a drága üvegerleg. Sok orvosság kell neki. Na és ott van még Gitel, Zlate és Mátele. Ez a legkisebb. Most jön a tejfoga. Aranyos kis csöppség. Ugy tud kacagni, hogy az ember szive táncra szeretne perdülni tőle. Az anyja jobban szereti, mint én... a jó szilvapálinkát.

Edys
 ream
 best
 nagy cipővárműve

Aradi Atlétikai Club március 19-én mezei junior futóversenyt rendez. A verseny távja körülbelül 7 kilométer. Az AAC cross-countryja lesz a tavaszi szezon első mezei futóversenye.

Vívás

Erdélyi kard- és törvívóbajnokságai április 1-én és 2-án Aradon az AAC rendezésében kerülnek eldöntésre. A versenyt a FSSR szabályai szerint rendezik és azon a hadsereg tagjai is résztvehetnek. Nevezések március 26-ig Mittermayer Ödön címére (Arad, Csanádi-palota) küldendők. A bajnoksággal kapcsolatban ifjúsági kard- és törvívóversenyt is rendeznek.

Labdarugás

Universitatea—Haggibbor barátságos mérkőzés színhelye lesz március 19-én, vasárnap a városi sporttelep. Ez lesz a tavaszi szezon első barátságos mérkőzése, amelynek keretében a KAC valószínűleg a CFR csapatával mér össze erejét.

Ifjúsági mérkőzések. A kolozsvári egyesület intézői az ifjúsági sport fejlesztése érdekében az ifjúsági csapatok részére körmérkőzések rendezését határozták el. A mérkőzéseken a Victoria, KAC, Haggibbor, CFR, KKASE és KMTE csapatai vesznek részt. Az mérkőzéseket a FSSR szabályai szerint rendezik. Az első ifjúsági mérkőzés március 26-án a KAC—KKASE és a KMTE—Haggibbor ifjúsági együttese között kerül eldöntésre.

Marosvásárhelyt az első bajnoki mérkőzést március 19-én játsszák le az MTK és az MMTE csapatai. A mérkőzés megismétlése az őszi találkozásnak, amelyet Zintaller jogosulatlan szereplése miatt megsemmisített a Marosmenti Alosztály.

A Haggibbor futótréningje. A Haggibbor intézője értesíti az atlétákat, hogy csütörtök délután futótréninget tart. Elvárja az összes atléták megjelenését.

Külföldi sportszemle

A bécsi zsidó Olympiad. A zsidó Olympiadot az eddigi tervek szerint június 15-én és 16-án rendezik meg. Az első zsidó Olympiadon a rendező bécsi Hakoah a budapesti VAC, a brünni, prágai és krakkói Makkabi, a zürichi Hakoah és a helybeli Haggibbor részvételére számít teljes bizonyossággal.

Délnémetország—Északnémetország 7:0 (1:0). Március 6-án találkozott Hamburgban a két testvércsapat a

Deutsches Fussballverband által kitűzött kupáért való küzdelemben. A 35.000 néző jelenlétében lefolyt mérkőzésen a délnémetek fölényes győzelmet aradtak. A mérkőzésen a bíró pártoskodása miatt parázs botrány tört ki. A bírót, aki a délnémetek által kézzel kapuba

ütött labdát gölnak ítélte meg, a játék végén a közönség meg akarta lincselni. A rendőrség erővel közbelépése mentette meg a bírót az inzultusoktól. Az elutasítás alkalmával a pályaudvaron a csőcselék késsel támadt a győztes délnémet csapat tagjaira.

KÖZGAZDASÁG

Harc az erdélyi ipar függetlenségéért

A regáti ipari szövetség hegemoniát akar. Az erdélyiek ragaszkodnak önállóságukhoz. Dönt a március 24-iki bukaresti értekezlet

Az Új Kelet tudósítójától

A politikai regionalizmussal párhuzamban egy újfajta regionalizmus fejlődését figyelhetik meg a gazdasági élet ismerői: az erdélyi és bánáti ipari regionalizmust. Az ipari regionalizmus megnyilvánulásában és eszközeiben csendesebb a politikainál, de fontossága és mérete legalább is akkora.

A romániai ipari szövetségek március 25-én Bukarestben értekezletet tartanak, amelyen a regáti és erdélyi ipari szövetségek egységesítésének módjait tárgyalják meg. Az értekezletet a regátban „Uniunea Industriasilor din Romania” hívta össze, hogy az értekezleten előterjesztesse javaslatát. A javaslat szerint a csatlolt területek ipari szövetkezeinek fel kell adniuk önállóságukat és be kellene olvadniuk a regátbeli szövetségbe. Ezzel szemben a regátiak felajánlják az így kibővült szövetség alelnöki és egyik titkári állását az erdélyiek részére.

A regátiak azért tartják feleslegesnek az erdélyi és bánáti szövetség további fentartását, mert szerintük a regáti szövetség az, amely kizárólagosan reprezentálja a külföld előtt egész Románia ipari életét. Ezzel szemben a csatlótt területek ipari érdekelteinek az az álláspontjuk, hogy Erdélynek és Bánátnak a a regátinál sokkal fejlettebb ipari

kulturája van, magasabb célokat szolgáló szervezettel, ami lehetlenné teszi a regáti szervezetbe való beolvadását, mert ez az önállóság teljes feladását jelentené. Már a múlt év novemberében leszögezték ezt az álláspontjukat az erdélyiek és bánátiak, amikor kijelentették, hogy csak abban az esetben hajlandók belépni a regáti anyaszövetségbe, ha az erdélyi szövetség teljesen önálló, autonóm testület marad. A bukaresti szövetség vezetősége belátta az erdélyiek álláspontjának igazát és eszerint akarták az egyesülés módjait is kidolgozni. Közben a liberális párt átvette a hatalmat és ez a tény felborította a novemberi megállapodást, mert a bukaresti szövetség vezetősége a liberális párt centralizációs törekvéseihez híven a régi ideát, a teljes beolvadást követeli, aminek érdekében egy a közhangulatot, mint a hatóság támogatását meg akarja szerezni.

Az erdélyi és bánáti ipari szövetség vezetői részt fognak venni a március 24-iki bukaresti értekezleten és az értekezlet megtartása előtt egy nappal előértekezletre gyűlnek össze, ahol álláspontjukat konkrét formában fogják megszövegezni. Erdély és Bánát ipari érdekelteinek álláspontját már ismerjük: a legteljesebb függetlenség és egyesülés esetén a legteljesebb körű autonómia. Ismerjük a regáti vezetőség álláspontját is: feltétlen regáti hegemonia kifelé és befelé. Az értekezleten ez a két irány fog egymással szemben állani és tekintve a mai belpolitikai viszonyokat, ha az erdélyiek és bánátiak nem tudják vagy nem fogják álláspontjukat hathatósan kifejezni, akkor az egységesítésnek egy regáti példájával fogunk szembekerülni, ami az erdélyi érdekek semmibevevésével lesz megvalósítható.

Belföld

(x) **Bukaresti tőzsde márc. 14. én.** Márka 55—56, leva 87—89, font sterling 575—585, francia frank 1180—1200, svájci frank 25—26, Lira 670—680, Dinár 173—180, Dollár 135—136, arany 480—485, osztrák korona 210—225, magyar korona 19—20, sokol 225—235, lengyel marka 360—380.

(x) **Sassu kereskedelmi miniszter az új exportrendeletéről.** Bukarestből táviratozzák: A „Lupta” mai száma interjú közöl V. Sassu kereskedelmi miniszterrel az export és import ügyében. A miniszter kijelenti, hogy az új rendelet, amely a kivitel és a behozatal szabályozni fogja, kevés eltéréssel megmarad az eddigi intézkedések mellett, azonban megtiltják a luxuscikkek behozatalát és az országban gyártott cikkek importját. Viszont tilos lesz olyan nyersanyagok kivitele, amelyekre az ország iparának, valamint az élelmiszerek exportja, amelyekre a belföldi fogyasztásnak van szüksége.

(x) **A CFR. 900 vagon petróleumtartályt kap.** Bukarestből írják: A CFR vezérigazgatóság francia, német és magyar érdekeltségekkel tárgyalásokat folytat 900 vagon petróleumtartály rendelkezésre bocsátása ügyében, hogy Románia a külföldre szállíthassa petróleumfőlöleget.

(x) **Bukaresti vásarak.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti piacon március 10-én a következő vásarakat jegyezték: Nyersvas 6:80, bádóg 16. galvanizált 16, fekete, nem galvanizált 13—11. Az irányzat emelkedő.

(x) **Feloldották az Ausztriában lefoglalt román vagyonokat.** Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial” legutóbbi számában értesítés jelent meg, amely közli, hogy Ausztria feloldotta zár alól a román állampolgárok vagyonát. A külügyminisztérium felhívja mindazokat, akik Ausztriában vagyonnal bírnak és azt át akarják venni, hogy jelentkezzenek a külügyminisztériumban.

Külföld

(x) **Zürichi tőzsde márc. 14-én.** Nyitás: Berlin 195, Newyork 518—, Milánó 2515, Prága 915, Budapest 63, Zágráb 173, Bécs 7, osztrák korona 7-00.

(x) **A dunai államok távirada-kongresszusa Bukarestben.** Bukaresti jelentés szerint ott április elsején a dunai államok képviselői értekezletet tar-

Pedig úgy szeretem, mint az életemet. Egy csomó füsttel — némi pihenés után — még csak ennyit bökött ki:

— Hát ennyien vagyunk.
— Szeretném magukat meglátogatni.

Komolyan megjárod.
— Az lehetetlen. Oda, abba a sötét pincébe tisztességes ember, ilyen uri ruhával nem léphet be. A nyirkos falakat, melyek repedéseiben bogarak nyüszögnek, csak szegény ember bírja ki. Az se mindegyik. En undorodom hazamenni és már rég elhurokolodtam volna, ha azok a gazemberek...

Egy kis gyerek toppant közénk. Hersl, amikor észrevette, megmordult.

— Megyek már, no...
A gyerek Perlsteiné volt. Mikor eliramodott egy autó után, Hersl felém fordult.

— Na most, lesz mit hallanom. Két ujjával még jobban a szemébe huzta sapkáját. Talán köszönés akart lenni, mert elindult.

Jó ideig rajta felejtettem a szememet. Csak amikor lompos alakja eltűnt az egyik sikátor sarkán, vettem észre, hogy az a fiatalember, aki a kávéház előtt beleszólt a mi beszélgetésünkbe, ismét a közelemben van. Hozzáléptem.

— Miért mondják ezt az embert bolondnak?

A fiatalember nagy szemet vetett rám. Alig bírt felelni a csodálkozástól.

— Ön ezt nem tudja?... Állítólag valami nagy vagyont örökölt az apósától, de a sógorai, akik együtt laktak az öreggel, kitűrték. Ennek

van már tizenöt éve is. S ő azóta mindig, mindenki és mindenképpen az igazát keresi... Hallott még ilyet? Az igazságot keresi! Hát nem bolond?

Másnap történt.

Szurósszemű, jólmegtermett ember állott előttem. A kezében gyűrött, kockás zsebkendőt szorongatott. Valahogy úgy rémlett, ezt az embert már láttam valahol.

— Parancsol?

Udvarias mozdulattal helyet mutatott neki. De ő bizalmatlanul rámnézett, tarka zsebkendőjét rágyömöszölte az orrára s nagyokat fújt az arcomba, mint aki roppantul elfáradt, amíg hetvenhat lépcsőn feljutott a harmadik emeletre.

— Foglaljon helyet.

Másodszori unszolásomra sem ült le, hanem még egyszer végigsétált kellemetlen tekintetével.

— Maga az a doktor Kraft, akinek a nevét olvastam odakünn a mezüze helyén?

— Én.

— Ugy, hát maga az. De csakugyan maga az?

Most már a szakálával szórakozott. És amikor megnyugtattam, hogy a táblán olvasott név tulajdonosa valóban én vagyok, choszedhez illő nyögdecseléssel ereszkedett az íróasztal mellett karosszékre. Bosszantóan kényelmes mozdulattal előhalasztta hatalmas burnótszelenőjét, egyet-kettőt szippantott belőle, hármát-négyet tüszentett, de olyan hatalmasat, hogy maga is meg volt vele elégedve.

Drága volt az időm. Ujból megszólítottam.

— Kérem mondja el, ha valami dolga van velem.

Vendégem ismét végigmért bizalmatlankodó tekintetével.

— A pénzemért azt csinálom, amit én akarok. S én most nem sietek. Én most ki akarom pihenni magamat.

Dühömben beletemetkeztem az aktámba.

— Hát igazán maga az az ügyvéd?

Látogatóm nemcsak a hangjával, de a szemével és a mozdulataival is arra törekedett nyilván, hogy felbosszantson. Ingerülten szóltam rá.

— Sőt, annyira én vagyok az a doktor, hogy ha nem hagy nekem békét, úgy kidobatom innen, hogy egyenesen a menyországba kerül.

Borzasztó mérges lehettem, mert vendégem nagyon meghunyászkodott egyszerűbe. Szemtelen nézését a góluszsídó alázatossága váltotta fel.

— Hát ha a doktor ur annyira siet, el fogom mondani, hogy miért jöttem. Én egy szegény ember vagyok, aki az igazát keresi. Hallatlan igazságtalanság történt velem. Olyan jogtalanság, melyre talán még a Talmud sem tud példát.

Nagy lélegzetvétellel, egy szippantás burnót kellett hozzá, hogy elmondhassa rettenetes sérelmét.

— Az apósom, reb Chajem Wisnicher... Nem ismeri? Az én apósomat?!... Hát egyszer, két éve talán, megdöngölte magát, hogy ő chaszvesolem — meg fog halni. És végrendeletet csinált. Persze, hogy nem halt meg. Bár megtette volna. De eszéigában sem volt. Csak bolondját tartott minket. És saját-magát is. Megházasodott. Tizen-

kétévi özvegység után elment az esze és hatvanöt éves korában elvett egy búszonnégyéves lányt. És gyermeke született. Lehet, hogy csakugyan az övé, de sokan azt mondják, hogy megvan annak a maga apja. Egy szó mint száz, az új végrendeletből mindnyájan kimaradtunk s az öreg minden vagyonát állítólagos fiára testálta.

— No és?

— Várjon, még nem mondtam el mindent. Hát egy évre, hogy a gyerek megszületett, az én apósom behuntya a szemét. A második asszony persze az egész vagyonát magához kaparintotta. Megtámadtuk a végrendeletet, de mialatt a per folyt, a többi örökös megegyezett az asszonnyal. Én nem. Az igazságot nem hagyom. A félvagyonomat ráköltöttem és végre a bíróság kimondotta, hogy nincs igazam.

Megpihent és nyugtalanul nézett maga elé.

— Ezért jöttem.

Most én néztem végig az embereken és ráismertem. Wohlgruch sógora volt. Egész önkénytelenül szaladt ajkamra a kérdés:

— Mennyit tesz ki az örökség magára eső része?

— Huszezet.

— S mennyi a maga vagyona.

— Százezer.

Erre aztán én is elvesztettem a hidegvéremet.

— És maga képes volt huszezer forintért ötvenezerrel feláldozni?!

Szánakozó megvetéssel mért végig és ingerülten válaszolt:

— No hallja?! A jussomat csak nem fogom hagyni?!

tanak a telefon- és távirtdaforgalmat érdeklő kérdések megbeszélésére.

(x) Megújítják az olasz-orosz kereskedelmi egyezményt. Rómából jelentik: Az olasz-orosz kereskedelmi egyezmény tudvalevőleg közlelebbről lejár. Varovszky, római szovjetdelegátus ma hosszabban tárgyalta Facta miniszterelnökkel és átadta kormánya megbízólevelét az újabb kereskedelmi tárgyalások felvételére. Egyidejűleg átadta Csieserin külügyi népbiztosnak az olasz kormányhoz intézett jegyzékét a génuai konferenciára vonatkozólag.

(x) Csehszlovákia ki- és bevitel az utódállamokba. Prágából jelentik: Most tették közzé a csehszlovák kereskedelem mérlegét az 1921. évről. A kereskedelmi mérlegből kitűnik, hogy Csehszlovákia a maga exportjával a legnagyobb mértékben a monarchia volt államaira, illetve a monarchia részével megnagyobbodott utódállamokra támaszkodik. A ki- és beviteli számok így alakulnak:

	behozatal	kivitel
Ausztria	3.043.554 ek.	9.678.018 ek.
Magyarország	655.883 ek.	2.512.049 ek.
Roszország	340.064 ek.	1.081.633 ek.
Románia	308.476 ek.	731.071 ek.

Mint ezt a statisztika mutatja, Csehszlovákiának Ausztria a legszámottevőbb import és export országa az utódállamok közül, legkisebb az érdekeltsége Romániánál, míg Magyarország a második helyet foglalja el. A csehszlovák kereskedelmi mérleg export import tekintetében mind a három állammal szemben aktív.

Valutapiac

Páris, márc. 13. Bukarest 83/16, Berlin 45/16, Prága 197/8, Bécs 5/12, Newyork 1132—Brüsszel 93/50, London 4900, Amsterdam —, Milánó 557/8, Zürich 219, Budapest —, Varsó 0/26.

Bécs, március 13. Bukarest 56/25, Zágráb 26/25, Berlin 30/50, Budapest 975, London —, Milánó 398, Newyork 7900 Páris, 70000, Prága 138/50, Szófia —, Varsó, 186, Zürich 1580 Amsterdam 297000, Stockholm —, Berlin 30/50.

Berlin, márc. 13. Lei eff. 190/75, Krisztiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 1305, London 1145, Newyork 265, Páris 2315, Zürich 5410, Madrid —, Bécs 350, Prága 451, Budapest 3250, Amsterdam —, Bruxelles —.

Prága, márc. 10. Lei —, dinár 7250, márka 2217/50, leva 3585, svájci frank 1110/50, norvég kor. 1004, dán kor. 1204, svéd kor. 1533/50, lira 288, fr. frank 505/50, font sterling 244, dollár 5645, osztr. kor. 53/50, holl. for. 2183, lengy. márka 127/50, magy. korona 692/50, dinár —.

Zürich, márc. 12. Bukarest —, Berlin 199, Amsterd. 19475, Newyork 516 —, London 2542, Páris 4575, Milánó 2570 —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 890 —, Budapest 64 —, Zágráb 175, Varsó 11, Bécs 7, osztr. kor. 7.

Budapest, márc. 13. Lei 600 —, Napoleon 3045, font sterling 3590, leva —, dollár 814, francia frank 7262/50, márka 321, lira 4100, osztr. kor. 10/25 rubel 4150, szokol 1406, svájci frank 154, dinár 1035.

Feladás szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r.-t.
Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint vesszük fel a kiadóhivatal

Rövidáru, galanterie, harisnya
D.M.C. himzőpamut minden számban
Garantált 400 yardos cérna
érkezett a
Glória nagykereskedésbe
Calea Reg. Ferdinand 30.
(Széky-palota)
Telefon interurban 5—49.

Szilágyi Eleonóra Rt.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1269

Viszonteladók figyelmébe!

Hitter és Lób

Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 10.
Költött, szövött norinbergi és galanterie áruk nagykereskedése. — Pontos, szolid kiszolgálás. Vidéki megrendelések postán eszközöltnék.

Ujrafoncsorozás!

Finntűkrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapusinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270

KÉRJEN ARAJANLATOT!

GUTFRIED és HERSKOVITS

Oradea-Mare (Nagyvárad) Piata Unirei 12	Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Clarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztük és horgolt nyakendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. 000000000000000000
--	---

1280 Me rendelőseket postán eszközölnk.

Frühlingsmode

Wir machen das g. Publikum aufmerksam auf die sensationellen Preise der Firma

Karl Seherer Nachfolger
Gromen & Herbert

Depot: Cluj, Babos-Palais, neben der Szamos-Brücke

Hermannstädter Tuchfabrik
Erstrangige Stoffe aus Reinwolle

la garantierte Herren-Wollstoffe:

140 cm. breit pro M à	Lei 170.—
.. .. .	.. 230.—
.. .. .	.. 260.—

la Kamgarn-Stoffe

150 cm. breit pro M von à Lei 290.— aufwärts

